

NOTA

LEUVEN – P.J. VERHAGHENSTRAAT

J. CLAESEN, D. WIJNS
& N. GEELEN

OKTOBER 2022

Titel

Nota met ingreep in de bodem. Leuven – P. J. Verhaghenstraat

Auteur(s)

Jan Claesen, Dimitri Wijns & Niels Geelen

Projectnummer

2022F17 (proefsleuven)

Plaats en datum

Kortenaken, oktober 2022

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2022F17

ISSN 2034-5615

© 2022 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	5
1.1	<i>Algemeen</i>	5
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht</i>	5
1.3	<i>Doelstellingen</i>	8
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	8
1.5	<i>Afwijkingen t.o.v. het Programma van Maatregelen.....</i>	8
1.6	<i>Onderzoeksvragen</i>	9
2	Huidige & toekomstige situatie	10
2.1	<i>Huidige situatie</i>	10
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	14
3	Bureauonderzoek	19
3.1	<i>Inleiding</i>	19
3.2	<i>Resultaten bureaustudie</i>	19
4	Proefsleuvenonderzoek (projectcode 2022F17).....	21
4.1	<i>Beschrijvend gedeelte</i>	21
4.2	<i>Assessment proefsleuvenonderzoek</i>	23
4.3	<i>Interpretatie van het onderzocht gebied</i>	34
4.4	<i>Potentiële kennis en waardering.....</i>	35
5	Interpretatie van de archeologische site.....	35
6	Samenvatting	36
6.1	<i>Voor een gespecialiseerd publiek</i>	36
6.2	<i>Voor een niet-gespecialiseerd publiek</i>	36
7	Bibliografie	37
8	Figurenlijst.....	38
9	Plannenlijst.....	38
10	Fotolijst	38
11	Bijlage:	42
	Sporenlijst	42
	Vondstenlijst.....	42

Fotolijst.....	43
-----------------------	-----------

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

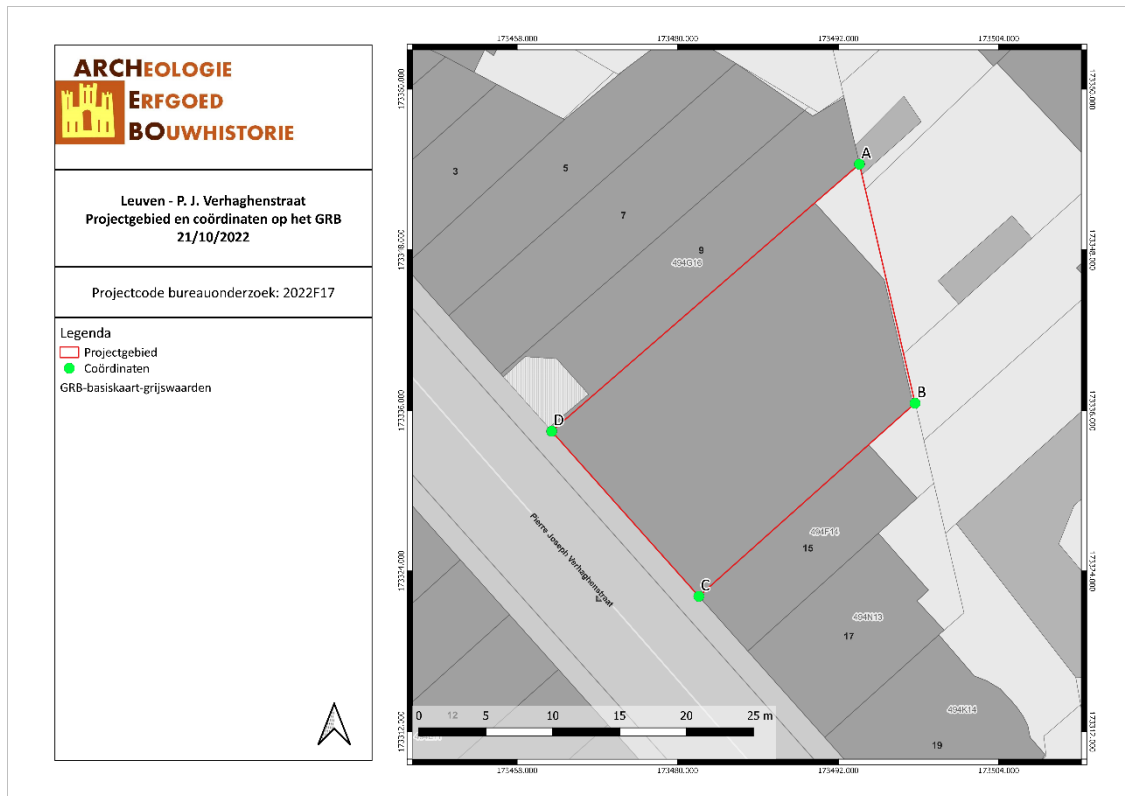
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota¹ (id 17887) opgemaakt voor een projectgebied aan de Pierre Joseph Verhaghenstraat 11-13 in Leuven (Vlaams-Brabant), binnen de historische stadskern van Leuven (vastgestelde archeologische zone). Binnen het projectgebied zal de huidige bebouwing gesloopt worden. Vervolgens zal de opdrachtgever een appartementsgebouw optrekken met een kelderverdieping, een gelijkvloers en drie verdiepingen. Het projectgebied is ca. 425,924 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in maart 2021 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de archeologienota werden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie werd samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd. Hieruit bleek dat vervolgonderzoek noodzakelijk was. Dit vervolgonderzoek wordt beschreven in onderhavige nota.

¹ CLAESSEN J., VAN GENECHTEN B., AUDENAERT E. & BOUCKAERT K., *Archeologienota Leuven – P.J. Verhaghenstraat*, Kortenaken, 2021.

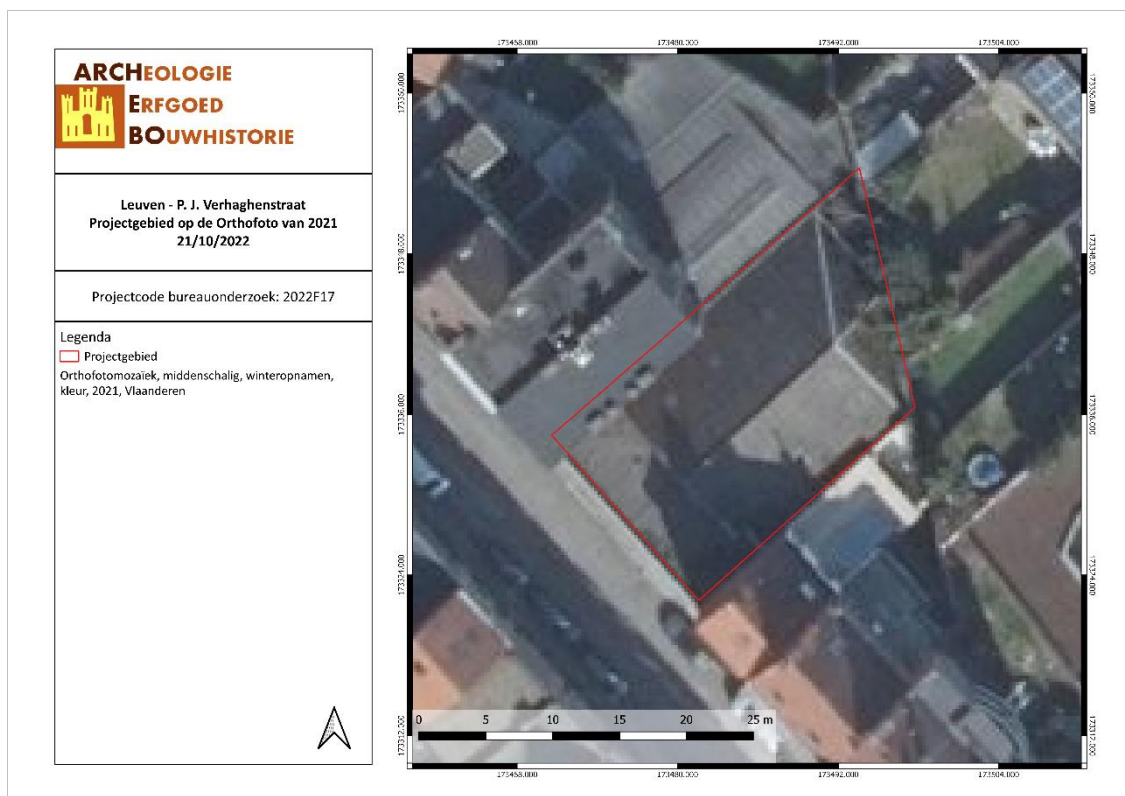
Administratieve fiche			
Naam site:		Leuven – P. J. Verhaghenstraat	
Afkortingscode:		LEVE	
Onderzoek:		Nota met ingreep in de bodem	
Ligging:		Vlaams-Brabant, Leuven, Pierre Joseph Verhaghenstraat 11-13	
Kadaster:		Leuven, afdeling 2, sectie C, perceelnummer 494V13	
Coördinaten:		A X 173.493.582.619.496 Y 173.354.399.674.430 B X 173.497.740.571.491 Y 173.336.533.114.414 C X 173.481.578.203.485 Y 173.322.107.578.408 D X 173.470.583.259.478 Y 173.334.440.570.414	
Uitvoerder:		ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenen	
Projectcode bureauonderzoek:		2021A309	
ID-nummer bureaustudie :		17887	
Projectcode proefsleuvenonderzoek :		2022F17	
Projectleiding:		Jan Claesen	
Erkenningsnummer projectleiding:		OE/ERK/Archeoloog/2015/00014	
Bewaarplaats archief:		Opdrachtgever	
Grootte projectgebied:		Ca. 425,924 m²	
Uitvoeringsperiode:		18 oktober 2022	
Reden van de ingreep		Slopen huidige bebouwing, bouwen appartementsgebouw	
Wetenschappelijke vraagstelling:		Het doel van deze nota is een archeologische evaluatie van het terrein	
Termen Thesauri:		Proefsleuven, verstoring, slopen, woongebieden, stedelijke gebieden en havengebieden, historische stadskern van Leuven	

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

LEVE/22/10/21/1 - Digitale aanmaak

Figuur 1: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022)

LEVE/22/10/21/2 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied op de orthofoto (Geopunt, 2022)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

De opdrachtgever zal de eventuele archeologische waarden op de betrokken percelen vernietigen met de geplande werken. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd een archeologische verwachting opgesteld. Deze kan in het veld getoetst worden, waarbij uiteraard rekening moet gehouden worden met de mogelijke aanwezigheid van andere archeologische waarden dan die geformuleerd in de gespecificeerde verwachting. Het onderzoeksdoel voor dit vooronderzoek met ingreep in de bodem is om na te gaan wat het potentieel is van het plangebied voor de aanwezigheid en bewaring van vindplaatsen die op basis van het bureauonderzoek verwacht worden. Om dit te kunnen vaststellen is een vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De sloop boven het maaiveld mag reeds uitgevoerd worden, maar de werken aan de fundamenteën en sloop onder het maaiveld mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in.

1.5 AFWIJKINGEN T.O.V. HET PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van het programma van maatregelen.

1.6 ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van een proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op het gehele terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

De volgende onderzoeksvragen moeten met dit onderzoek minimaal beantwoord worden:

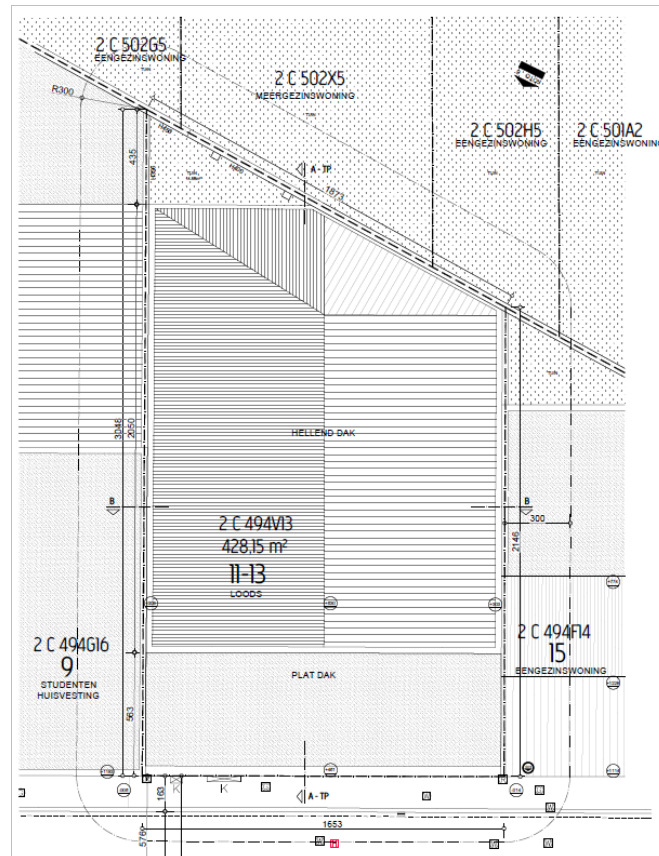
- *In hoeverre is de bodemopbouw intact, dan wel verstoord?*
- *Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?*
- *Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?*
- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? Zijn er tekenen van erosie?*
- *Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?*
- *Zijn er sporen aanwezig? Zo ja,*
 - o *Geef een beknopte omschrijving.*
 - o *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
 - o *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
 - o *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
 - o *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
 - o *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
- *Werd er een waardevolle archeologische vindplaats vastgesteld? Zo ja,*
 - o *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
 - o *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*
 - o *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*
 - o *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*
- *Is er vervolgonderzoek noodzakelijk?*

Het onderzoek is succesvol indien aan al deze vragen een gepast antwoord kan gegeven worden.

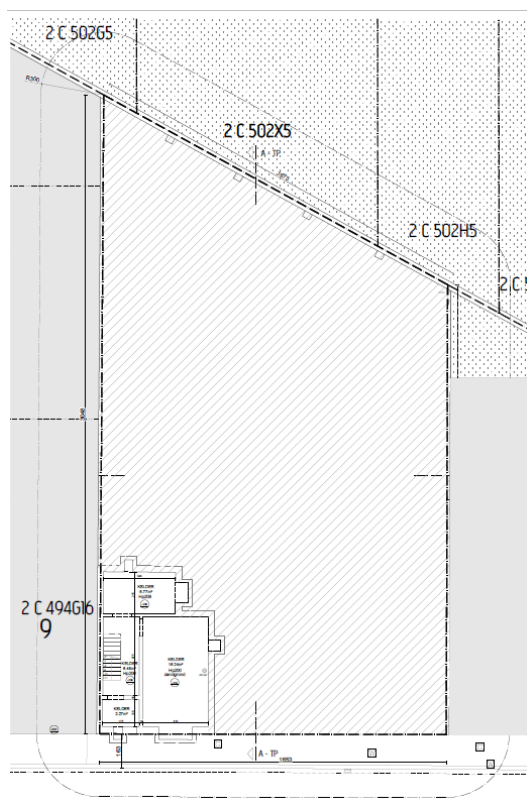
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

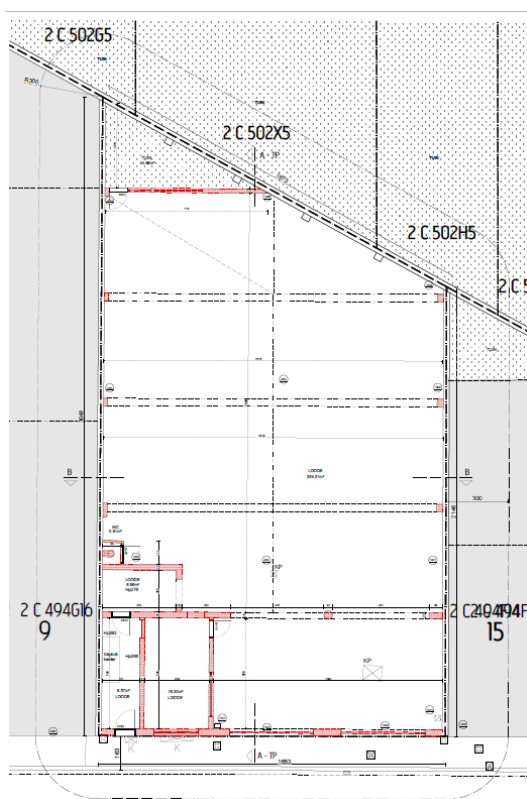
Het projectgebied ligt aan de Pierre Joseph Verhaghenstraat 11-13 in Leuven (Vlaams-Brabant), binnen de historische stadskern van Leuven, een vastgestelde archeologische zone. Het terrein is grotendeels bebouwd (388,25 m²), enkel de noordoostelijke hoek bestaat uit een tuinzone (14,88 m²). De bebouwing bestaat uit vier loods-ruimtes, een WC en een kelder (31,76 m²). De kelder bevindt zich in de westelijke hoek van het projectgebied en verstoort de bodem tot op ca. 2,5m diepte. Volgens het gewestplan ligt het projectgebied binnen 'Woongebieden'.

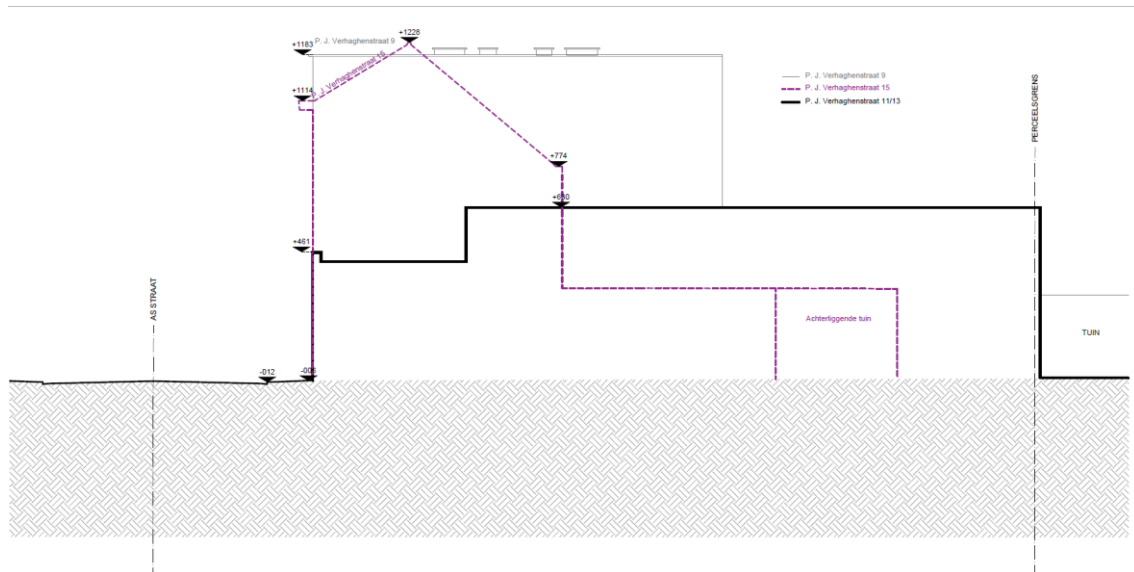
Figuur 3: Bestaande toestand (initiatiefnemer, 2021)

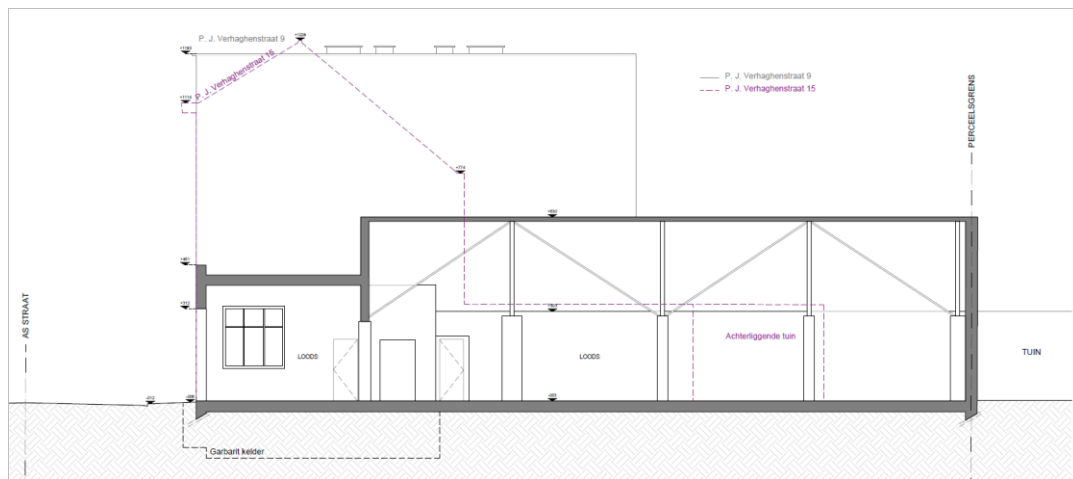
Figuur 4: Bestaand niveau -1 (initiatiefnemer, 2021)

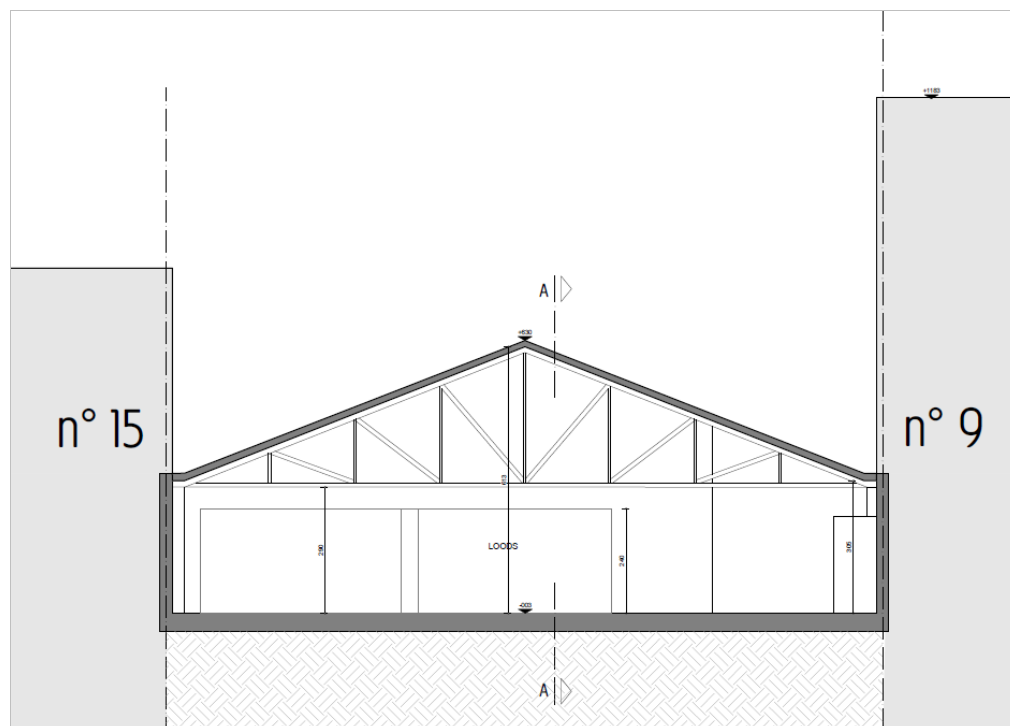
Figuur 5: Bestaand gelijkvloers (initiatiefnemer, 2021)

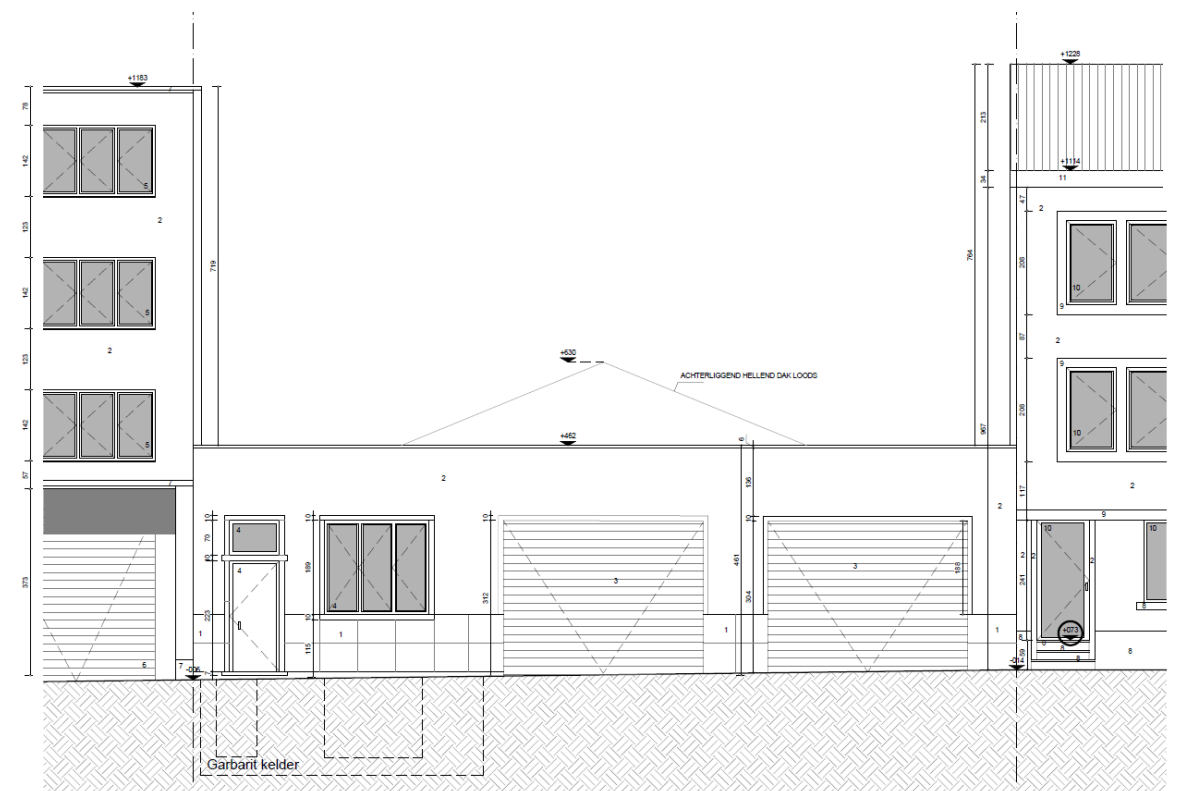
Figuur 6: Bestaand terreinprofiel (initiatiefnemer, 2021)

Figuur 7: Bestaande snede AA (initiatiefnemer, 2021)

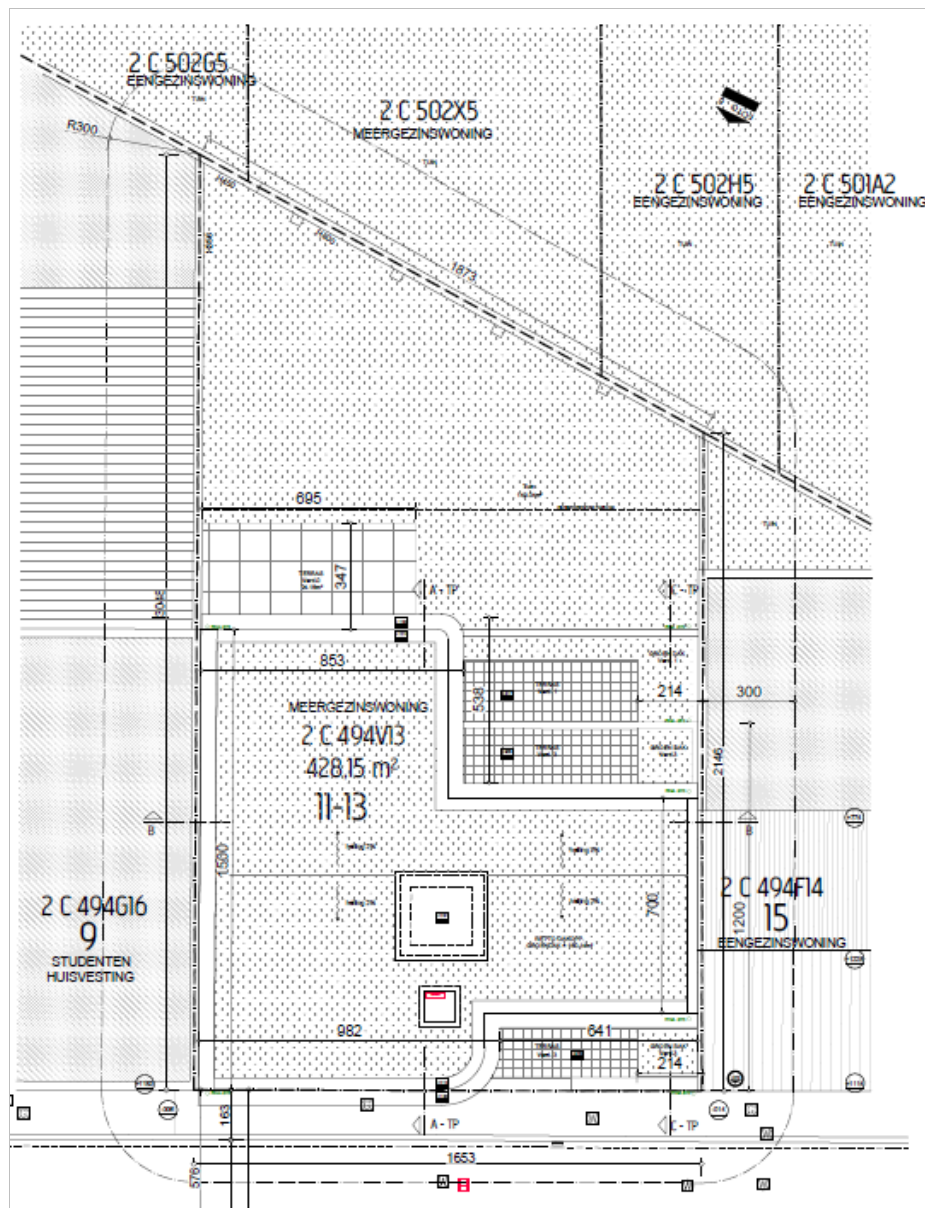
Figuur 8: Bestaande snede BB (initiatiefnemer, 2021)

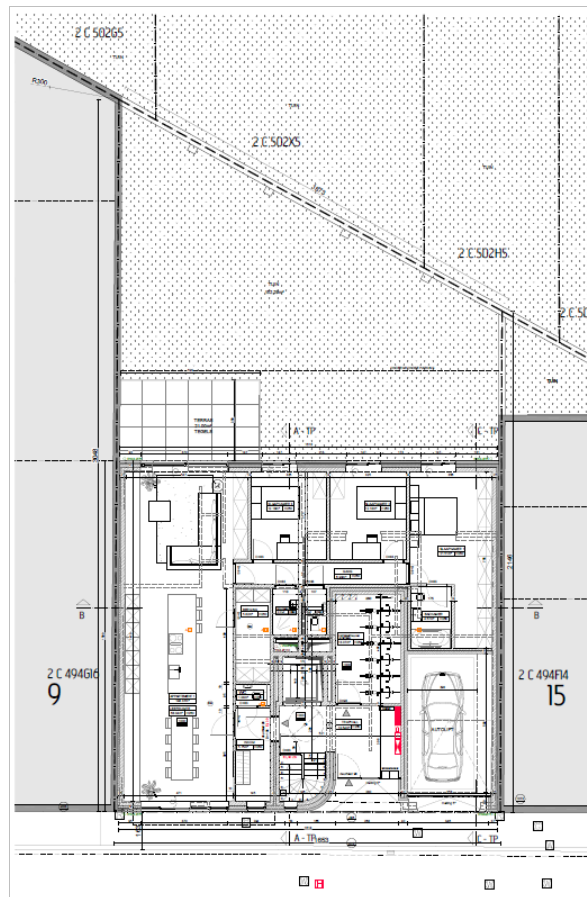
Figuur 9: Bestaande voorgevel (initiatiefnemer, 2021)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

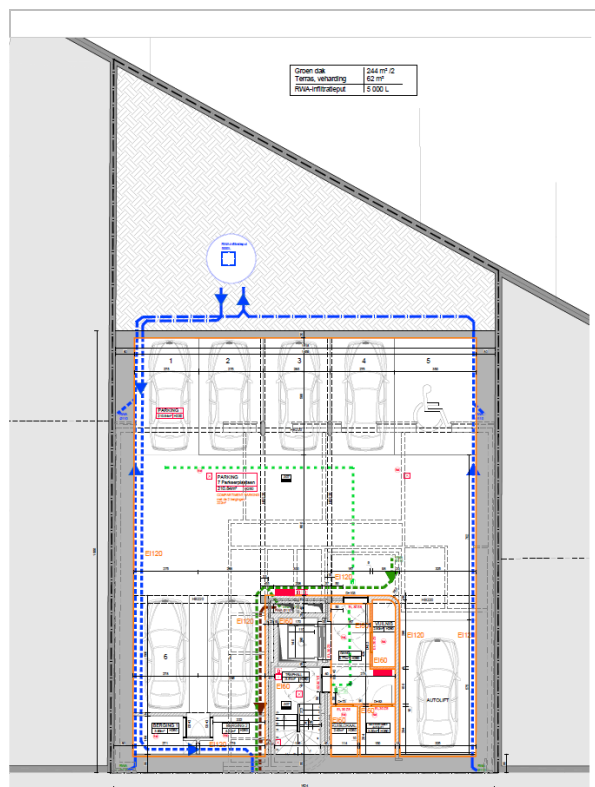
Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de huidige bebouwing slopen. Vervolgens zal een appartementsgebouw opgetrokken worden. Het gebouw zal een kelderverdieping, een gelijkvloers en drie verdiepingen hebben. Op de kelderverdieping worden 7 parkeerplaatsen, 2 bergingen, een kuislokaal, een vuilnis-ruimte, een autolift en de machinekamer voor deze lift, een gang en een traphal met trap en lift voorzien. De kelder zal de bodem tot op ca. 3,37m (incl. fundering) diepte verstoren, ter hoogte van de liftkoker zal dit tot ca. 4,77m diepte zijn en ter hoogte van de autolift ca. 4,17m diepte. In de tuinzone wordt een RWA-infiltratieput (5000 l) voorzien. Het gelijkvloers zal bestaan uit één appartement met terras, de inkom met de traphal, een fietsenstalling voor 6 fietsen en de ingang van de autolift. Op de eerste en tweede verdieping worden telkens twee appartementen voorzien, op de derde verdieping komt één appartement. Appartement 2, 4 en 5 hebben elk één terras, appartement 3 en 6 hebben elke twee terrassen en een groen dak. Het projectgebied is ca. 425,924 m² groot.

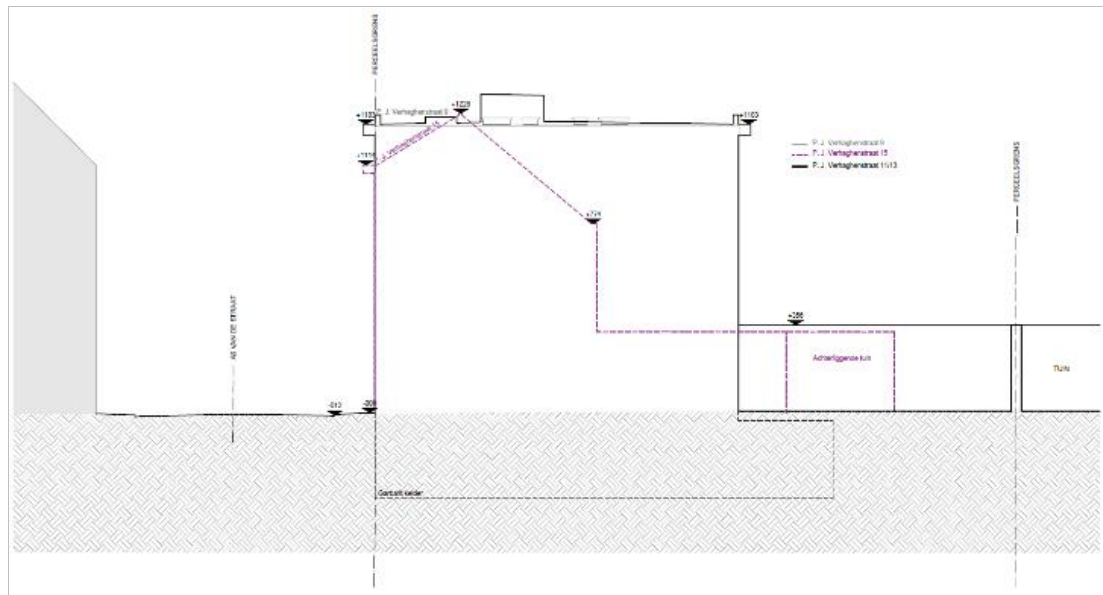
Figuur 10: Nieuwe inplanting (initiatiefnemer, 2021)

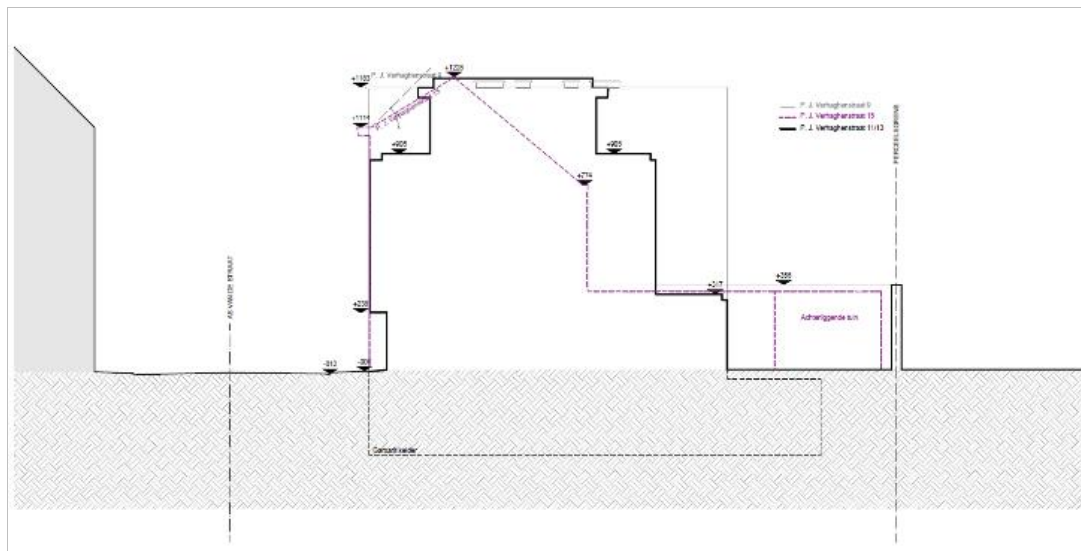
Figuur 11: Gelijkvloers (initiatiefnemer, 2021)

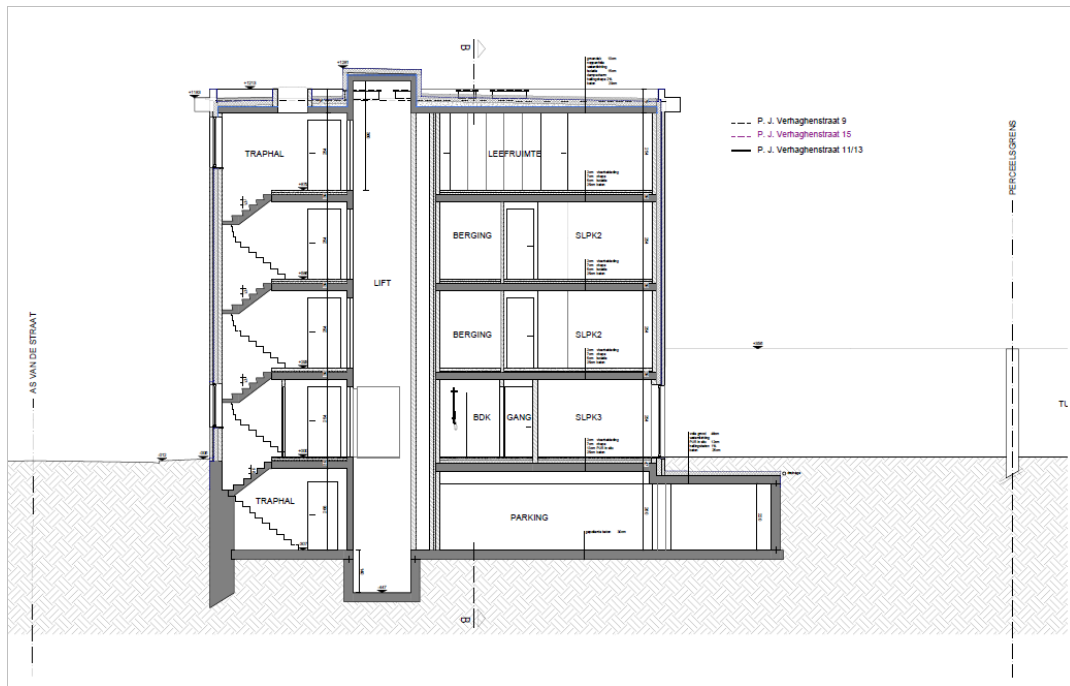
Figuur 12: Kelderverdieping (initiatiefnemer, 2021)

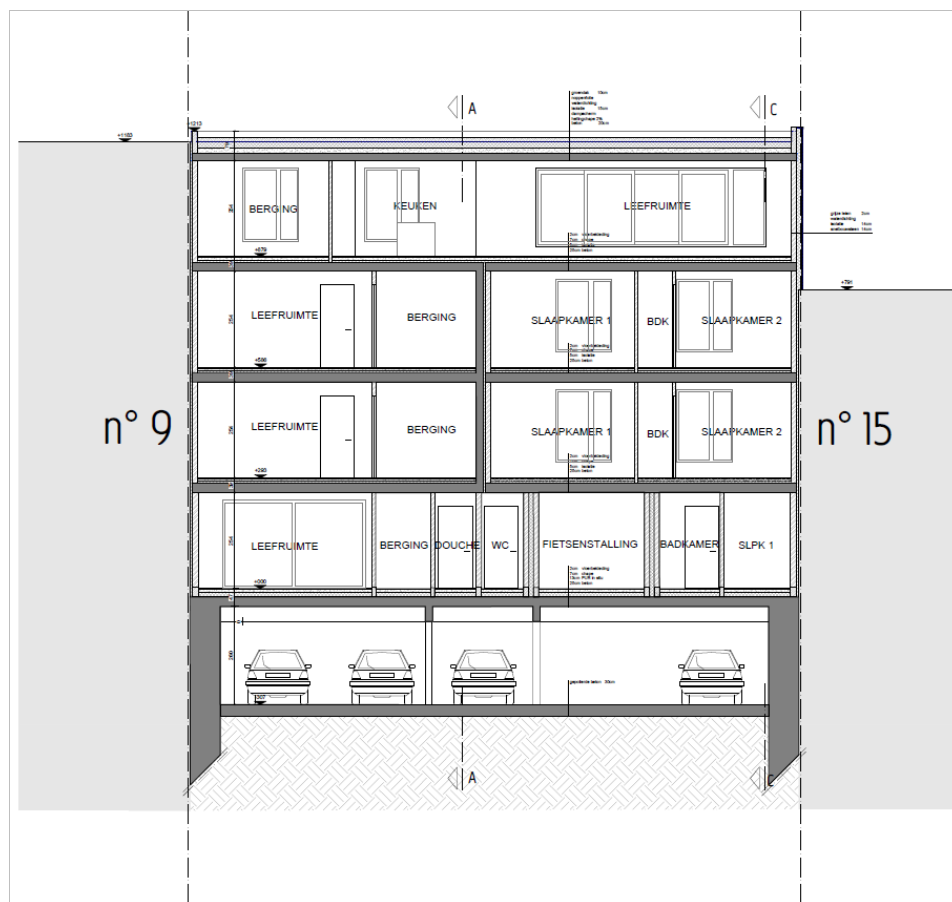
Figuur 13: Nieuw terreinprofiel AA (initiatiefnemer, 2021)

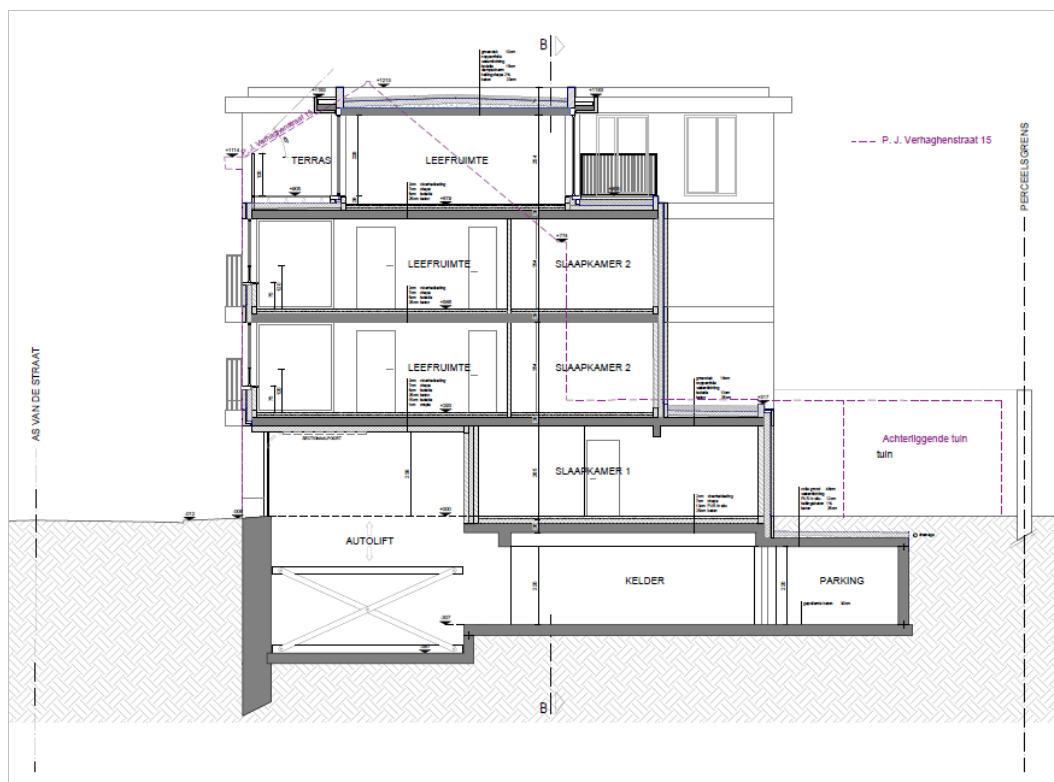
Figuur 14: Nieuw terreinprofiel CC (initiatiefnemer, 2021)

Figuur 15: Snede AA (initiatiefnemer, 2021)

Figuur 16: Snede BB (initiatiefnemer, 2021)

Figuur 17: Sede CC (initiatiefnemer, 2021)

3 BUREAUONDERZOEK

3.1 INLEIDING

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van het archeologische erfgoed te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie. Hierbij worden zo veel mogelijk cartografische en andere bronnen geraadpleegd.

3.2 RESULTATEN BUREAUSTUDIE²

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de huidige bebouwing slopen. Vervolgens zal een appartementsgebouw opgetrokken worden. Het gebouw zal een kelderverdieping, een gelijkvloers en drie verdiepingen hebben. Op de kelderverdieping worden 7 parkeerplaatsen, 2 bergingen, een kuislokaal, een vuilnis-ruimte, een autolift en de machinekamer voor deze lift, een gang en een traphal met trap en lift voorzien. De kelder zal de bodem tot op ca. 3,37m (incl. fundering) diepte verstoren, ter hoogte van de liftkoker zal dit tot ca. 4,77m diepte zijn en ter hoogte van de autolift ca. 4,17m diepte. In de tuinzone wordt een RWA-infiltratieput (5000 l) voorzien. Het gelijkvloers zal bestaan uit één appartement met terras, de inkom met de traphal, een fietsenstalling voor 6 fietsen en de ingang van de autolift. Op de eerste en tweede verdieping worden telkens twee appartementen voorzien, op de derde verdieping komt één appartement. Appartement 2, 4 en 5 hebben elk één terras, appartement 3 en 6 hebben elke twee terrassen en een groen dak. Het projectgebied is ca. 425,924 m² groot.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied gekarteerd als OB, een bebouwde zone.

Het projectgebied ligt op een zuidwest-gerichte helling aan de Dijle- en Molenbeek-vallei. De Dijle stroomt ca. 475m ten westen van het projectgebied, ca. 425m ten westen ligt de Dijle Eerste Arm en de Molenbeek ligt ca. 350m ten zuidoosten van het terrein. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 36,5 tot 39,5 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging op een zuidwest-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Gezien de ligging binnen de historische stadskern van Leuven is deze verwachting echter klein.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied binnen de historische stadskern van Leuven ligt en dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest rond 1700 en vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw tot nu. De bebouwing rond 1700 betreft een kazerne. Deze kazerne is enkel weergegeven op de Cartes des environs de plusieurs places [fortes] entre l'Escault et la Meuse, op de Villaret- en Ferrariskaart is deze niet langer zichtbaar. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Deze bebouwing kan de bodem en de ondergrond wel (plaatselijk) verstoord hebben.

Het projectgebied ligt binnen de CAI-locatie 212689. Het betreft de kazerne uit de 18de eeuw. Er bevinden zich ook meerdere archeologische waarden in de nabije omgeving van het projectgebied, binnen een straal van 500m. Het betreft een gemetste ronde waterput met een rechthoekige schacht erboven op (CAI 222185), een demi-gros (munt) van Filips de Schone uit de Late Middeleeuwen en de Sint-Kwintenskerk uit de 18de eeuw (CAI 162527), een stadspoort uit de Late Middeleeuwen (CAI 207240) en de locatie van huizen uit de 17de eeuw (CAI 163511), de tweede stadsomwalling van Leuven uit de Late Middeleeuwen (CAI 207249), een stadspoort uit de Late Middeleeuwen (CAI 207252), het Begijnhof uit de Late Middeleeuwen (CAI 150671), verschillende pottenbakkersovens met massa's misbaksels uit de

² CLAESSEN J., VAN GENECHTEN B., AUDENAERT E. & BOUCKAERT K., *Archeologienota Leuven – P.J. Verhaghenstraat*, Kortenaken, 2021.

Late Middeleeuwen, veel munten uit de 12de-13de eeuw en een byzantijnse munt (CAI 150228), een ronde, in bakstenen opgemetsste waterput en een laag met scherven uit de 16de eeuw (CAI 150560), grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen (CAI 880), een muur (CAI 222315), de eerste stadsmuur uit de Volle Middeleeuwen (CAI 150767), uitbraaksporen van erfafscheidingen, muurresten, paalkuilen, greppels, een keldertje en een waterput uit de 19de eeuw (CAI 219832) en kuilen uit de Nieuwe Tijd en sporen van de bebouwing van het begin van de 20ste eeuw en de sloop hiervan (CAI 217961).

Het projectgebied bevindt zich dus in een omgeving met groot archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4 PROEFSLEUVENONDERZOEK (PROJECTCODE 2022F17)

4.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

4.1.1 Onderzoeksopdracht

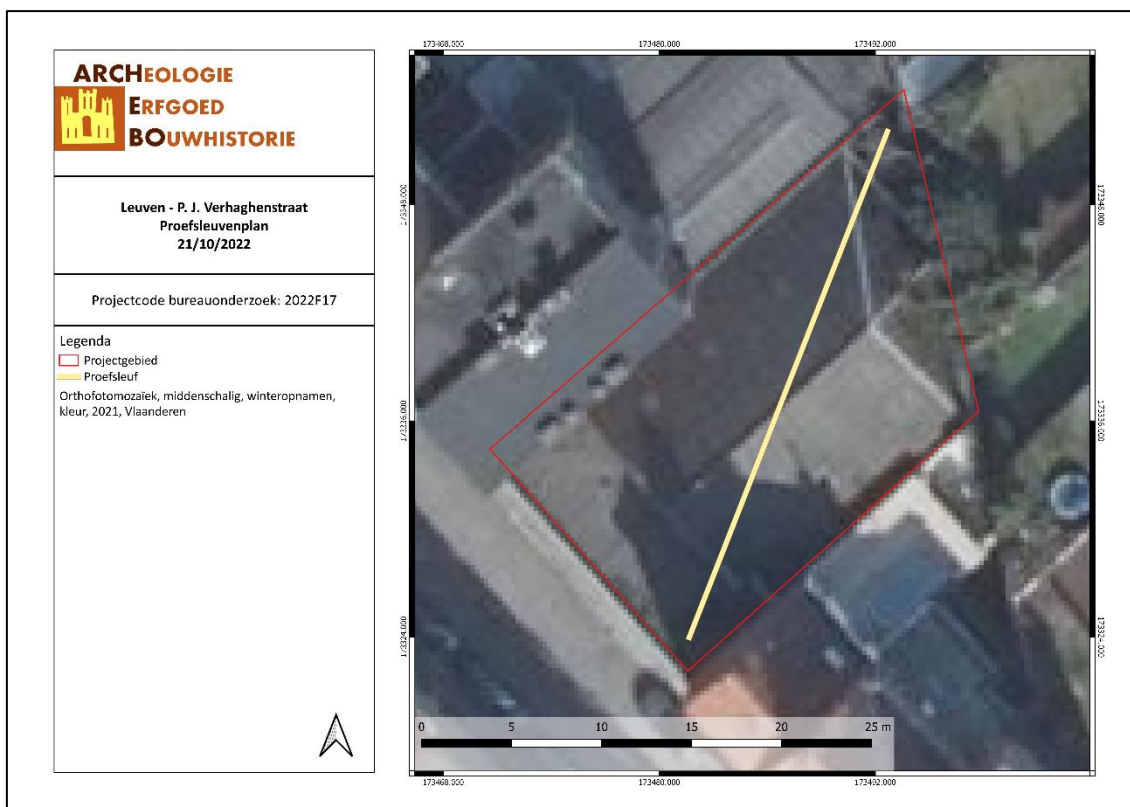
Het bureauonderzoek kon geen eenduidige aan- of afwezigheid van archeologische erfgoedwaarden aantonen ter hoogte van het onderzoeksgebied. Vanaf het Neolithicum worden archeologische resten doorgaans aangetroffen als sporensites. Door de complexe samenhang van deze sporen kan een archeologisch booronderzoek hierover geen afdoende uitspraken doen. Proefsleuven, waarbij een statistisch representatief deel van het terrein opgegraven wordt, zijn een geschikte methode om sporensites in kaart te brengen alsook om inzicht te genereren inzake de aard, de ruimtelijke spreiding, de datering en de bewaring ervan.

4.1.2 Strategie en technieken

Er dient een proefsleuvenonderzoek plaats te vinden. Er wordt geopteerd voor 1 proefsleuf. Het doel van een proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op het gehele terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

Om een dekkingpercentage te bereiken van ongeveer 10% wordt aangeraden te werken met proefsleuven van 2 meter breed met een maximale tussenafstand van 15 meter. Kijkvensters dienen steeds aangelegd te worden, ook als er geen sporen worden aangetroffen en dienen dan om de schijnbare afwezigheid van de sporen te verifiëren. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. Met de kijkvensters of dwarsseuven kan een dekkingpercentage van 12,5% bereikt worden, wat wenselijk is voor degelijke uitspraken over het geheel van het terrein. Indien hiervan wordt afgeweken, wordt dit eveneens beargumenteerd.

De proefsleuven worden zo aangelegd dat ze zo lang mogelijk zijn. Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied. Tevens dient het aangelegde vlak alsook de storthopen met een metaaldetector op signalen gecontroleerd te worden. De proefsleuven worden zo ingeplant dat ze verspreid over het onderzoeksgebied liggen.

LEVE/22/10/21/3 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Proefsleuvenplan (Geopunt, 2022)

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

1. Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

2. Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

3. Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van één of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

4.2 ASSESSMENT PROEFSLEUVENONDERZOEK

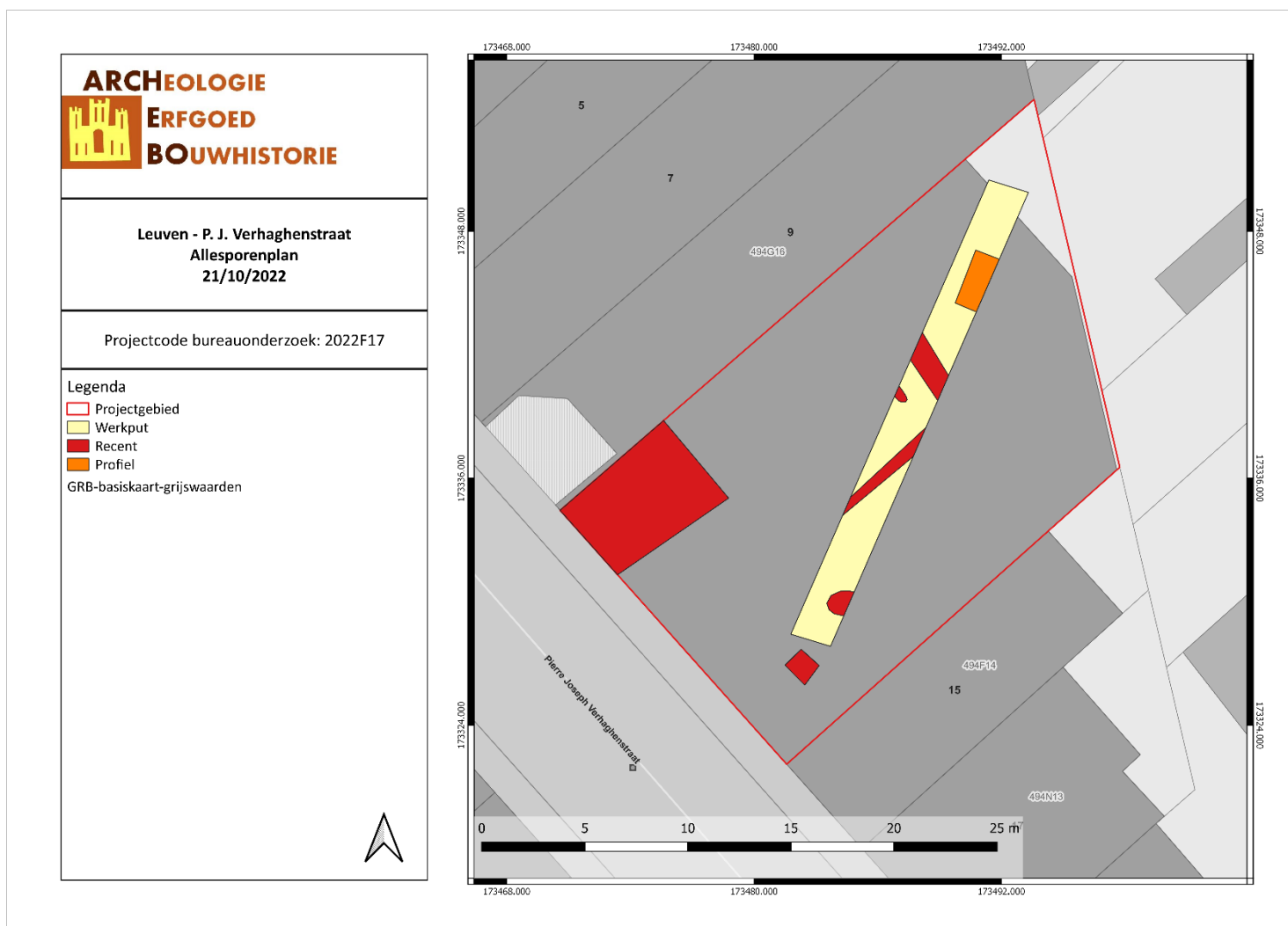
4.2.1 Inleiding

Het resultaat van een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt. Zowel het deel van het terrein dat onderzocht wordt als het deel van de sporen dat opgegraven wordt, is steeds statistisch representatief en laat toe uitspraken te doen over het geheel van het terrein, behalve bij vooronderzoek met ingreep in de bodem met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Zones van het opgravingsvlak die sporen of archeologische artefacten bevatten, worden terug afgedekt om te voorkomen dat degradatie ervan zou optreden, in afwachting van een opgraving of definitief fysiek behoud.³

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op 18 oktober 2022. De oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 425,924 m². In totaal werd hiervan ca. 48,2 m² onderzocht, hetgeen neerkomt op 11,31 % van het projectgebied.

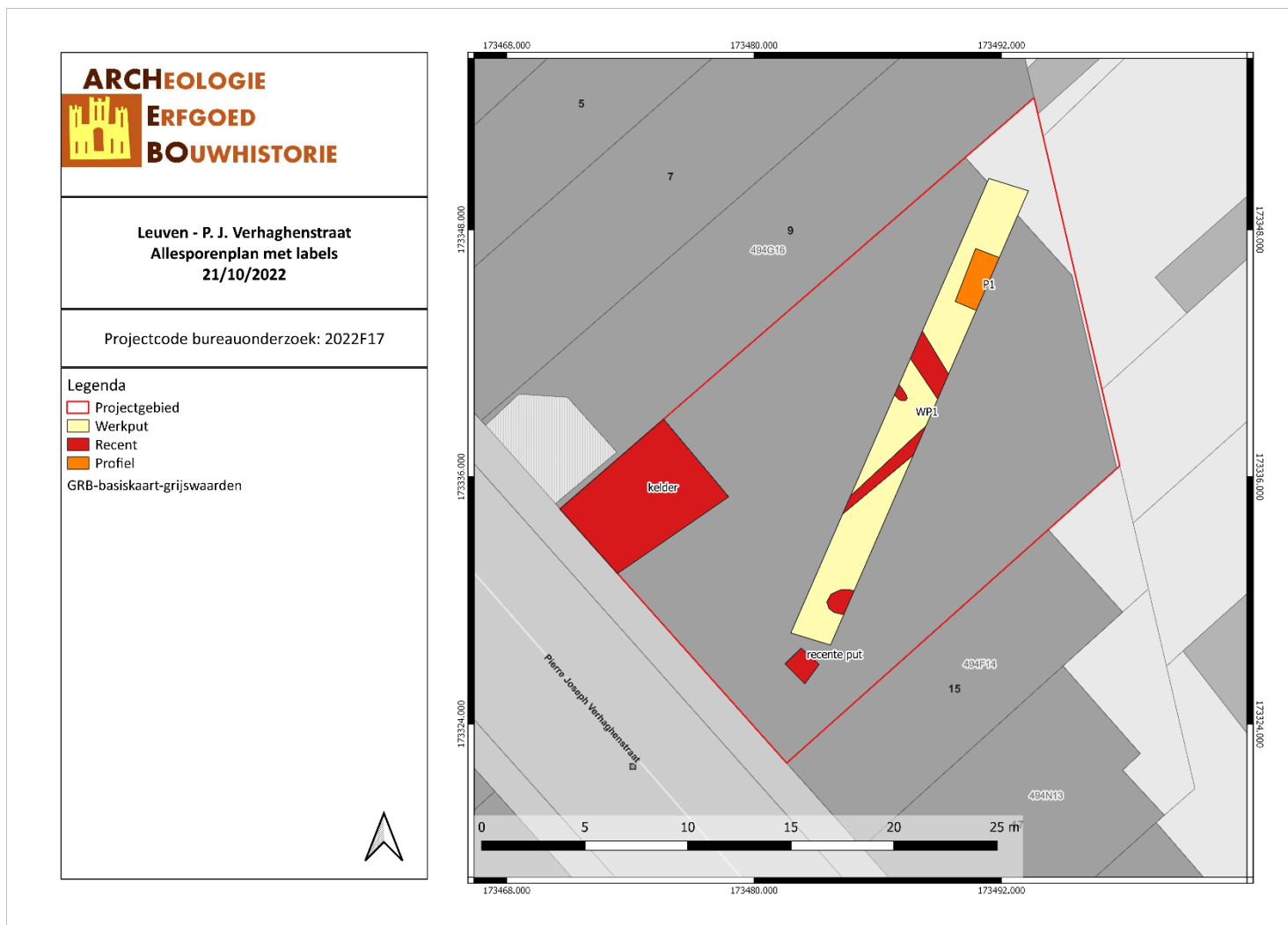
Het maaiveld bevindt zich tussen 38,23 m TAW in het noorden en 36,57 m TAW in het zuiden. Het archeologisch vlak ligt tussen 38,04 m TAW in het noorden en 36,45 m TAW in het zuiden. Gemiddeld bevond het archeologisch vlak zich 15 à 20 cm onder het maaiveld.

³ Agentschap Onroerend Erfgoed, 64–65.

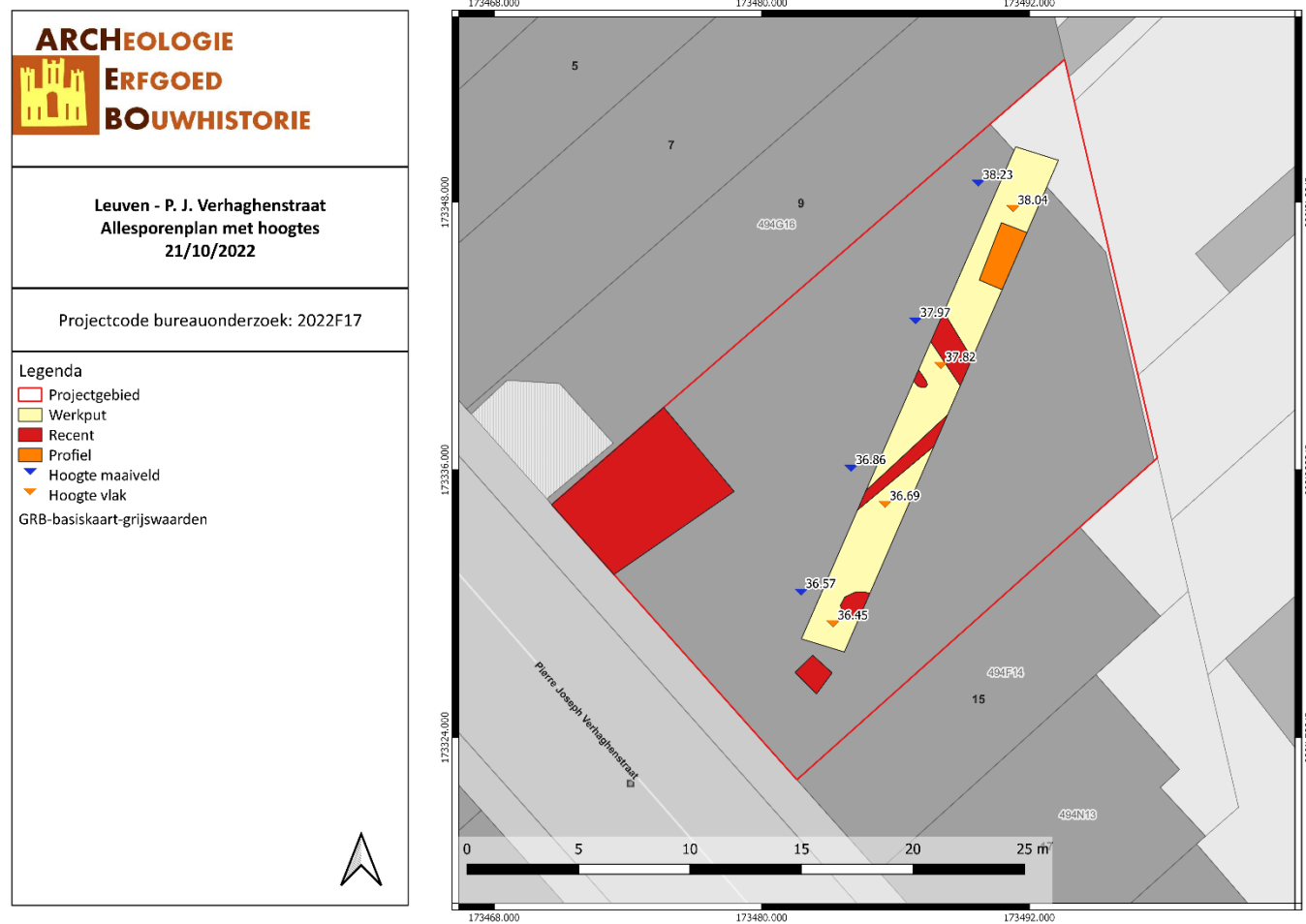
LEVE/22/10/21/4 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Allesporenplan (ARCHEBO bvba, 2022)

LEVE/22/10/21/5 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Allesporenplan met labels (ARCHEBO bvba, 2022)

LEVE/22/10/21/6 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Allesporenplan met hoogtes (ARCHEBO bvba, 2022)

4.2.2 Landschappelijke profielen

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het projectgebied binnen een bebouwde zone (OB).

Er werd tijdens het proefsleuvenonderzoek in totaal 1 profielput aangelegd om de bodemopbouw binnen het projectgebied op een voldoende wijze te bestuderen.

Het aangelegde vlak bevond zich meteen in de tertiaire Formatie van Brussel. De formatie bestaat uit bleekgrijs fijn zand, is kalk- en soms fossielhoudend en heeft kiezel- en kalkzandsteenbanken.⁴ De bleekgrijze kleur en schuine gelaagdheid met fossielen en Kiezel- en zandsteenbanken konden duidelijk waargenomen worden in het aangelegde profiel.

Er was geen spoor van de eolische zand/zandleemafzettingen die volgens de quartairgeologische kaart 1/200.000 binnen het projectgebied afgezet zijn tijdens het Pleistoceen. Volgens verschillende historische kaarten was het projectgebied tijdens de 16de en 17de eeuw onbebouwd en in gebruik als akkerland.⁵ Bijgevolg zou er dan ook een akkerdek worden verwacht. Het projectgebied is gelegen in het Nieuw Kwartier, in het zuiden van Leuven. Deze wijk werd pas in de vroege 20ste eeuw echt bebouwd. Het is een hoger gelegen gebied dat afhelt van de vesten/ring naar het centrum en van de Parkpoort naar de Naamsestraat en het dal van de Dijle. De dunne lagen kalksteen in de Formatie van Brussel werden uitgegraven om te gebruiken in verhardingen van de wegen en het uitgegraven zand werd gebruikt in funderingen en voor metselwerk. De ontstane kuilen werden daarna opnieuw opgevuld. Een groot deel van het Nieuw Kwartier werd op deze manier ontgonnen alvorens de bebouwing op deze locatie de overhand kreeg. Om de bouw van de wijk te bevorderen werd een deel van het Nieuw Kwartier genivelleerd en/of afgegraven, om een vlakker terrein te verkrijgen.⁶

Figuur 22: Zandwinning in het Nieuw Kwartier (R. Uytterhoeven, *Leuven weleer*, dl. 6; uit BREPOELS J., CARNIER M., JANSSEN K., LAPAIRE N. & VERBEKE K., *Het Nieuw Kwartier*, Leuven, 2014.)

⁴ 'Geopunt', z.d., <https://www.geopunt.be/>; Pieter Laga, Stephen Louwye, en Stéphane Geets, 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): 140, 141.

⁵ CLAESEN J., VAN GENECHTEN B., AUDENAERT E. & BOUCKAERT K., *Archeologienota Leuven – P.J. Verhaghenstraat*, Kortenaeken, 2021.

⁶ BREPOELS J., CARNIER M., JANSSEN K., LAPAIRE N. & VERBEKE K., *Het Nieuw Kwartier*, Leuven, 2014.

Figuur 23: Grote uitgraving in het Nieuw Kwartier (Stadsarchief Leuven; uit BREPOELS J., CARNIER M., JANSSEN K., LAPAIRE N. & VERBEKE K., *Het Nieuw Kwartier, Leuven*, 2014.)

We kunnen uit de informatie verkregen bij het aanleggen van het profiel, in combinatie met de bovenstaande historische informatie, concluderen dat het projectgebied in het verleden sterk genivelleerd of afgegraven werd, waarbij het akkerdek en de mogelijke eolische afzettingen uit het Pleistoceen verdwenen zijn.

Profiel P1

Coördinaten: X 173490.85; Y 173345.40

Hoogte maaiveld: 38,31 m TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
C	0 - 120	Bleekgrijs fijn zand met fossielen, kiezel- en zandsteenbanken; Tertiaire Formatie van Brussel

LEVE/F/1

Figuur 24: Profiel P1, WP1 (ARCHEBO bvba, 2022)

4.2.3 Archeologische sporen & structuren

Alle werkputten werden op het archeologisch relevante niveau aangelegd. Het archeologisch relevante niveau lag aan de oppervlakte, maar voor een betere zichtbaarheid werd de proefsleuf 15 à 20 cm diep aangelegd.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. De enige sporen die werden gevonden waren van recente datum en betroffen twee kuilen met recente bouwkeramiek en twee rioolbuizen.

4.2.3.1 Overzicht van de werkputten

LEVE/F/2

Figuur 25: Zicht op werkput 1 vanuit het noordoosten (ARCHEBO bvba, 2022)

LEVE/F/3

Figuur 26: Zicht op werkput 1 vanuit het zuidwesten (ARCHEBO bvba, 2022)

4.2.3.2 Beschrijving van de sporen

Zoals reeds aangehaald werden er geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. De enige sporen die werden gevonden waren van recente datum en betroffen twee kuilen met recente bouwkeramiek en twee rioolbuizen.

LEVE/F/4

Figuur 27: Zicht op het centrale deel van werkput 1 vanuit het zuidwesten. Twee van de rioolbuizen en een recente kuil zijn zichtbaar (ARCHEBO bvba, 2022)

4.2.4 Vondsten

Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen vondsten aangetroffen.

4.2.5 Stalen

Er werden geen stalen genomen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

4.2.6 Conservatie

Niet van toepassing.

4.2.7 Assessment metaaldetectie

Er werden geen metaaldetectievondsten aangetroffen.

4.3 INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHT GEBIED

Hieronder worden de onderzoeksvragen beantwoord:

- *In hoeverre is de bodemopbouw intact, dan wel verstoord?*
Het aangelegde vlak bevond zich meteen in de tertiaire Formatie van Brussel. De formatie bestaat uit bleekgrijs fijn zand, is kalk- en soms fossielhoudend en heeft kiezel- en kalkzandsteenbanken. De bleekgrijze kleur en schuine gelaagdheid met fossielen en Kiezel- en zandsteenbanken konden duidelijk waargenomen worden in het aangelegde profiel.
Er was geen spoor van de eolische zand/zandleemafzettingen die volgens de quartairgeologische kaart 1/200.000 binnen het projectgebied afgezet zijn tijdens het Pleistoceen. Volgens verschillende historische kaarten was het projectgebied tijdens de 16de en 17de eeuw onbebouwd en in gebruik als akkerland. Bijgevolg zou er dan ook een akkerdek worden verwacht. We kunnen hieruit concluderen dat het projectgebied in het verleden sterk genivelleerd of afgegraven werd, waarbij het akkerdek en de mogelijke eolische afzettingen uit het Pleistoceen verdwenen zijn.
- *Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?*
Zie voorgaande vraag.
- *Op welke diepte bevinden zich relevante archeologische niveaus?*
Het archeologisch relevante niveau lag aan de oppervlakte, maar voor een betere zichtbaarheid werd de proefsleuf 15 à 20 cm diep aangelegd.
- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? Zijn er tekenen van erosie?*
Er was geen spoor van de eolische zand/zandleemafzettingen die volgens de quartairgeologische kaart 1/200.000 binnen het projectgebied afgezet zijn tijdens het Pleistoceen. Volgens verschillende historische kaarten was het projectgebied tijdens de 16de en 17de eeuw onbebouwd en in gebruik als akkerland. Bijgevolg zou er dan ook een akkerdek worden verwacht. We kunnen hieruit concluderen dat het projectgebied in het verleden sterk genivelleerd of afgegraven werd, waarbij het akkerdek en de mogelijke eolische afzettingen uit het Pleistoceen verdwenen zijn.
- *Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?*
Zie voorgaande vraag.
- *Zijn er sporen aanwezig? Zo ja,*
 - Er werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Bijgevolg dienen de deelvragen niet beantwoord te worden.
 - *Geef een beknopte omschrijving.*
 - *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
 - *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
 - *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
 - *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
 - *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
- *Werd er een waardevolle archeologische vindplaats vastgesteld? Zo ja,*
Er werd geen waardevolle archeologische vindplaats vastgesteld. De deelvragen moeten niet beantwoord worden.

- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
 - *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*
 - *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*
 - *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*
- *Is er vervolgonderzoek noodzakelijk?*
- Er werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Vermoedelijk is een groot deel van de bodem in het verleden genivelleerd/afgegraven. Bijgevolg wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.

4.4 POTENTIËLE KENNIS EN WAARDERING

Gezien het feit dat er geen archeologisch waardevolle sporen werden aangetroffen en er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is, wordt de kans op kennisvermeerdering als onbestaande beschouwd.

5 INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

In de context van het onderzoek kan er niet van een archeologische site worden gesproken.

6 SAMENVATTING

6.1 VOOR EEN GESPECIALISEERD PUBLIEK

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een nota opgemaakt voor een projectgebied aan de Pierre Joseph Verhaghenstraat 11-13 in Leuven (Vlaams-Brabant), binnen de historische stadskern van Leuven (vastgestelde archeologische zone). Binnen het projectgebied zal de huidige bebouwing gesloopt worden. Vervolgens zal de opdrachtgever een appartementsgebouw optrekken met een kelderverdieping, een gelijkvloers en drie verdiepingen. Het projectgebied is ca. 425,924 m² groot.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het projectgebied binnen een bebouwde zone (OB).

Het aangelegde vlak bevond zich meteen in de tertiaire Formatie van Brussel. De formatie bestaat uit bleekgrijs fijn zand, is kalk- en soms fossielhoudend en heeft kiezel- en kalkzandsteenbanken.⁷ De bleekgrijze kleur en schuine gelaagdheid met fossielen en Kiezel- en zandsteenbanken konden duidelijk waargenomen worden in het aangelegde profiel. Er was geen spoor van de eolische zand/zandleemafzettingen die volgens de quartairgeologische kaart 1/200.000 binnen het projectgebied afgezet zijn tijdens het Pleistoceen. Volgens verschillende historische kaarten was het projectgebied tijdens de 16de en 17de eeuw onbebouwd en in gebruik als akkerland. Bijgevolg zou er dan ook een akkerdek worden verwacht. We kunnen hieruit concluderen dat het projectgebied in het verleden sterk genivelleerd of afgegraven werd, waarbij het akkerdek en de mogelijke eolische afzettingen uit het Pleistoceen verdwenen zijn.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. De enige sporen die werden gevonden waren van recente datum en betroffen twee kuilen met recente bouwkeramiek en twee rioolbuizen. Bijgevolg wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.

6.2 VOOR EEN NIET-GESPECIALISEERD PUBLIEK

Het aangelegde vlak bevond zich meteen in de tertiaire Formatie van Brussel. De formatie bestaat uit bleekgrijs fijn zand, is kalk- en soms fossielhoudend en heeft kiezel- en kalkzandsteenbanken.⁸ De bleekgrijze kleur en schuine gelaagdheid met fossielen en Kiezel- en zandsteenbanken konden duidelijk waargenomen worden in het aangelegde profiel. Er was geen spoor van de eolische zand/zandleemafzettingen die volgens de quartairgeologische kaart 1/200.000 binnen het projectgebied afgezet zijn tijdens het Pleistoceen. Volgens verschillende historische kaarten was het projectgebied tijdens de 16de en 17de eeuw onbebouwd en in gebruik als akkerland. Bijgevolg zou er dan ook een akkerdek worden verwacht. We kunnen hieruit concluderen dat het projectgebied in het verleden sterk genivelleerd of afgegraven werd, waarbij het akkerdek en de mogelijke eolische afzettingen uit het Pleistoceen verdwenen zijn.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. De enige sporen die werden gevonden waren van recente datum en betroffen twee kuilen met recente bouwkeramiek en twee rioolbuizen. Bijgevolg wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.

⁷ 'Geopunt', z.d., <https://www.geopunt.be/>; Pieter Laga, Stephen Louwye, en Stéphane Geets, 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): 140, 141.

⁸ 'Geopunt', z.d., <https://www.geopunt.be/>; Pieter Laga, Stephen Louwye, en Stéphane Geets, 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): 140, 141.

7 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

BREPOELS J., CARNIER M., JANSSEN K., LAPAIRE N. & VERBEKE K., *Het Nieuw Kwartier*, Leuven, 2014.

CLAESEN J., VAN GENECHTEN B., AUDENAERT E. & BOUCKAERT K., *Archeologienota Leuven – P.J. Verhaghenstraat*, Kortenen, 2021.

VAN RANST E. en SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*, Gent, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Code van Goede Praktijk voor de Uitvoering van en Rapportering over Archeologisch Vooronderzoek en Archeologische Opgravingen en het Gebruik van Metaaldetectoren, versie 4.0". Agentschap Onroerend Erfgoed, 2019

8 FIGURENLIJST

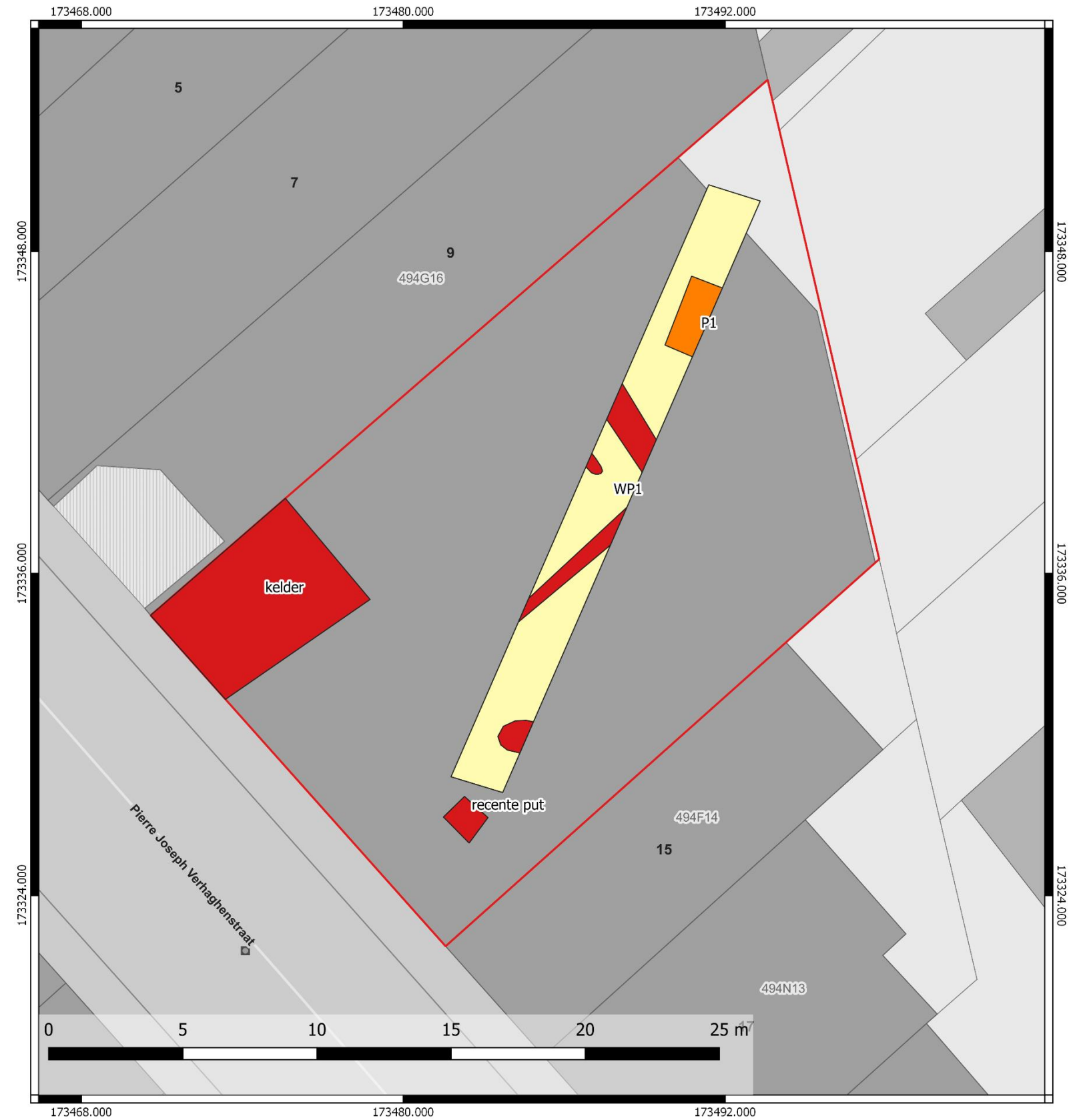
Figuur 1: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022) .	7
Figuur 2: Situering van het projectgebied op de orthofoto (Geopunt, 2022)	7
Figuur 3: Bestaande toestand (initiatiefnemer, 2021)	10
Figuur 4: Bestaand niveau -1 (initiatiefnemer, 2021)	11
Figuur 5: Bestaand gelijkvloers (initiatiefnemer, 2021)	11
Figuur 6: Bestaand terreinprofiel (initiatiefnemer, 2021)	12
Figuur 7: Bestaande snede AA (initiatiefnemer, 2021)	12
Figuur 8: Bestaande snede BB (initiatiefnemer, 2021)	13
Figuur 9: Bestaande voorgevel (initiatiefnemer, 2021)	13
Figuur 10: Nieuwe inplanting (initiatiefnemer, 2021)	14
Figuur 11: Gelijkvloers (initiatiefnemer, 2021)	15
Figuur 12: Kelderverdieping (initiatiefnemer, 2021)	15
Figuur 13: Nieuw terreinprofiel AA (initiatiefnemer, 2021)	16
Figuur 14: Nieuw terreinprofiel CC (initiatiefnemer, 2021)	16
Figuur 15: Snede AA (initiatiefnemer, 2021)	17
Figuur 16: Snede BB (initiatiefnemer, 2021)	17
Figuur 17: Snede CC (initiatiefnemer, 2021)	18
Figuur 18: Proefsleuvenplan (Geopunt, 2022)	22
Figuur 19: Allesporenplan (ARCHEBO bvba, 2022)	24
Figuur 20: Allesporenplan met labels (ARCHEBO bvba, 2022)	25
Figuur 21: Allesporenplan met hoogtes (ARCHEBO bvba, 2022)	26
Figuur 22: Zandwinning in het Nieuw Kwartier (R. Uytterhoeven, Leuven weleer, dl. 6; uit BREPOELS J., CARNIER M., JANSSEN K., LAPAIRE N. & VERBEKE K., Het Nieuw Kwartier, Leuven, 2014.)	27
Figuur 23: Grote uitgraving in het Nieuw Kwartier (Stadsarchief Leuven; uit BREPOELS J., CARNIER M., JANSSEN K., LAPAIRE N. & VERBEKE K., Het Nieuw Kwartier, Leuven, 2014.)	28
Figuur 24: Profiel P1, WP1 (ARCHEBO bvba, 2022)	29
Figuur 25: Zicht op werkput 1 vanuit het noordoosten (ARCHEBO bvba, 2022)	30
Figuur 26: Zicht op werkput 1 vanuit het zuidwesten (ARCHEBO bvba, 2022)	31
Figuur 27: Zicht op het centrale deel van werkput 1 vanuit het zuidwesten. Twee van de rioolbuizen en een recente kuil zijn zichtbaar (ARCHEBO bvba, 2022)	32

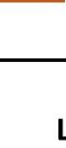
9 PLANNENLIJST

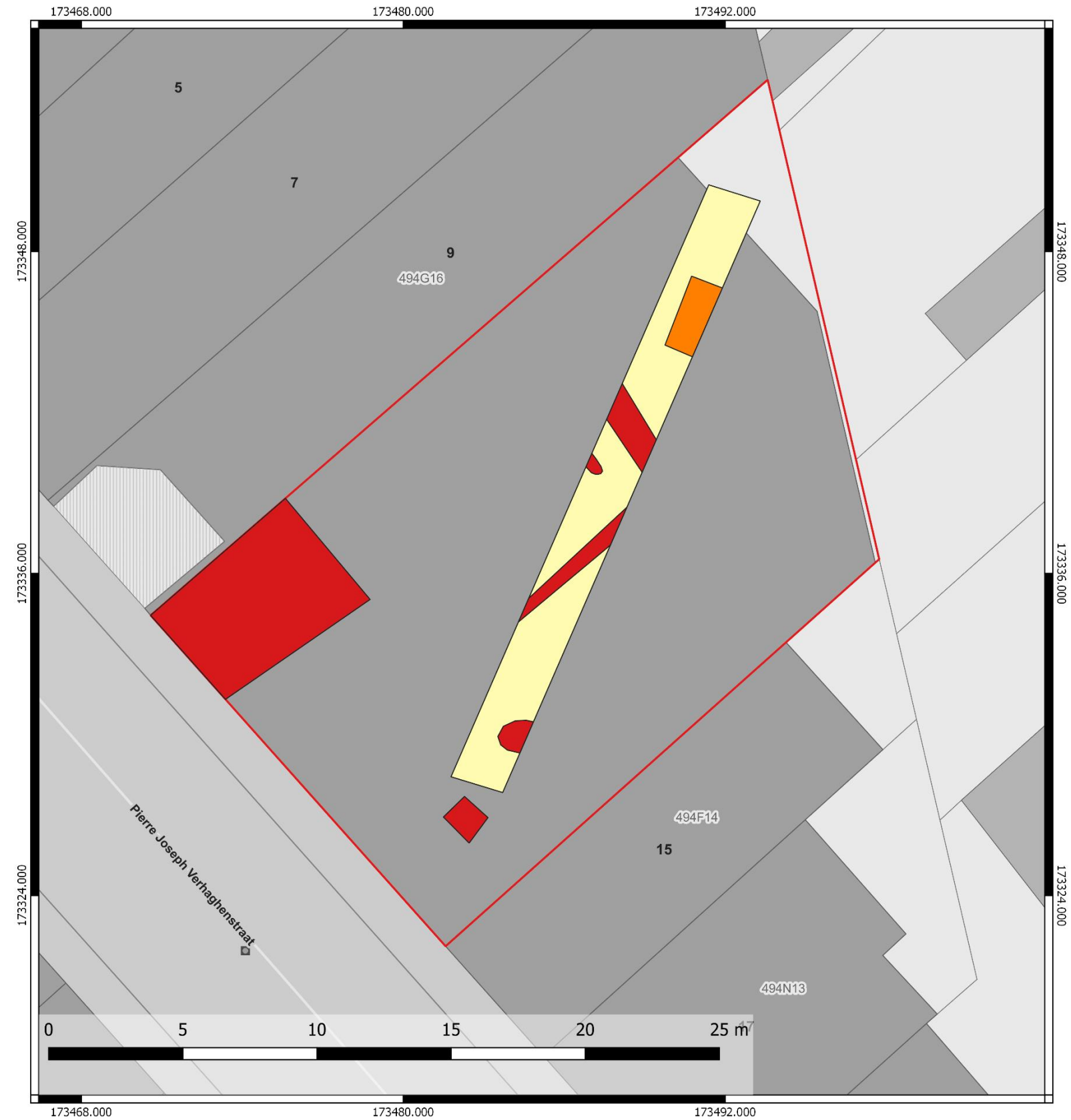
LEVE/22/10/21/1 - Digitale aanmaak	7
LEVE/22/10/21/2 - Digitale aanmaak	7
LEVE/22/10/21/3 - Digitale aanmaak	22
LEVE/22/10/21/4 - Digitale aanmaak	24
LEVE/22/10/21/5 - Digitale aanmaak	25
LEVE/22/10/21/6 - Digitale aanmaak	26

10 FOTOLIJST

LEVE/F/1	29
LEVE/F/2	30
LEVE/F/3	31
LEVE/F/4	32

 ARCHEOLOGIE ERFGOED BOUWHISTORIE	
Leuven - P. J. Verhaghenstraat Allesporenplan 21/10/2022	
Projectcode bureauonderzoek: 2022F17	
Legenda Projectgebied Werkput Recent Profiel GRB-basiskaart-grijswaarden	

ARCHEOLOGIE

ERFGOED

BOUWHISTORIE

Leuven - P. J. Verhaghenstraat
Allesporenplan met hoogtes
21/10/2022

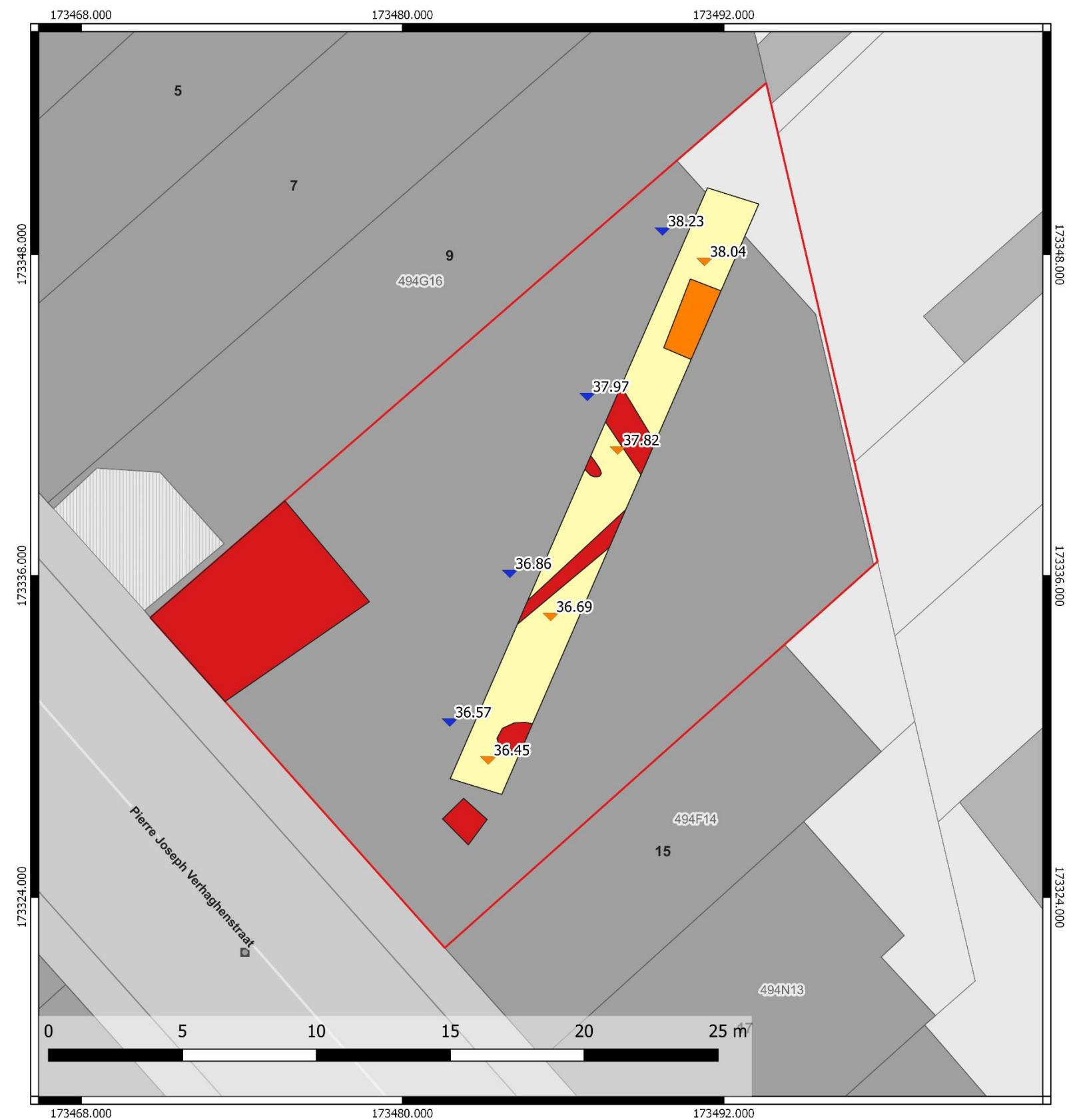
Projectcode bureauonderzoek: 2022F17

Legenda

- Projectgebied
- Werkput
- Recent
- Profiel
- Hoogte maaiveld
- Hoogte vlak

GRB-basiskaart-grijswaarden

11 BIJLAGE:

SPORENLIJST

Niet van toepassing

VONDSTENLIJST

Niet van toepassing.

FOTOLIJST

[illegible]

